

SKOLRESEPLAN

En mall för skolreseplan
på din skola

Innehåll

• Inledning	1
• Skolreseplan	2
- Varför en skolreseplan?	
- Genomförande av Skolreseplan?	
• Syfte	4
- Mål	
• Arbetsgrupp	5
• Tidplan	6
• Nulägesbeskrivning av skolan	7
• Beskrivning av dagens resevanor	8
• Åtgärdsförslag	9
- Fysiska åtgärder	
- Beteendepåverkande åtgärder	
• Revidering och Uppföljning	12
• Bilagor - Tips och inspirationsmaterial	13

Inledning

2008 startades på initiativ av Trafikkontoret i Stockholms stad och projektet PIMMS TRANSFER¹ det svenska pilotprojektet kring verktyget Skolreseplan. Deltagande kommuner har varit Stockholm stad, Huddinge och Nynäshamns kommun.

En stor del av barns resor, och särskilt de resor som barn företar på egen hand, utgörs av resan mellan hemmet och skolan. Trenden i Sverige är att andelen barn som skjutsas till och från skolan av sina föräldrar ökar och att allt färre barn går eller cyklar till skolan.

Många kommuner i Stockholms län har arbetat på olika sätt för att skapa förutsättningar för säkrare skolvägar. Det har genomförts en rad fysiska och attityd- och beteendepåverkande åtgärder för att öka barnens rörelsefrihet, minska onödigt bilskjutsande, öka andelen barn som går och cyklar till och från skolan och förbättra trafiksäkerheten. Arbetssättet har varit framgångsrikt. Tanken är att använda en del av de erfarenheter och verktyg som samlats inom projektet och utveckla konceptet "School travel plan" och ta fram en svensk modell.

Utgångspunkten för en skolreseplan är att ta ett samlat grepp kring barns resande till och från skolan och öka synen på barn som trafikanter och en del av trafiken. Arbetet ska bidra till att ökad hänsyn tas till barns behov vid utformningen av trafikmiljön runt skolor.

En skolreseplan tar skilda utgångspunkter så som trafiksäkerhet, rörelsefrihet, hälsa och miljö under ett och samma paraply med det övergripande syftet att öka andelen hållbara resor. Metoden härstammar från Storbritannien där det framgångsrikt använts sedan 2004.

Skolreseplanens beståndsdelar är ofta i sig inget nytt, utan den ska verka som ett flexibelt planeringsverktyg för ett samlat och långsiktigt arbete om hållbara skolresor. Planen är tänkt att innefatta barns, föräldrars och personalens uppfattning om hinder och problem för att öka andelen hållbara resor, förslag på åtgärder och vem som ansvarar för genomförande av föreslagna åtgärder. Insatserna handlar om en kombination av infrastruktur-, attityd- och beteendepåverkande åtgärder.

Framtagen mall på skolreseplan ska ses som ett förslag och en hjälp till att komma igång med arbetet. Samtliga medtagna avsnitt kan kortas ned, fyllas på eller bytas ut beroende på vad arbetsgruppen anser vara lämpligt.

Lycka till!

¹PIMMS TRANSFER, TRansfering Actions iN Sustainable mobility For European Regions, är ett europeiskt samarbetsprojekt i Länsstyrelsens regi i Stockholms län.

Skolreseplan

Följande stycke är ett förslag till inledande kapitel. Varje arbetsgrupp kan själva fylla på med mer specifik information om skolan och särskilda förutsättningar på platsen. Viktigt att ha med är en kort förklaring om vad en skolreseplan är och varför den bör finnas.

Antalet barn som skjutsas med bil till och från skolan ökar för varje år. På många platser skapar våra resvanor trafikchaos utanför skolor, brist på motion leder till sämre hälsa för barnen och miljön blir lidande på grund av de ökade utsläppen. Många elever skjutsas med bil till och från skolan trots att avståndet från skolan är inom promenadavstånd.

Vad är en skolreseplan?

En skolreseplan är ett dokument som klargör vilka problem och hinder som finns gällande de resor som görs till och från skolan. Planen ska innehålla en strategi för att åtgärda problemen och skapa bättre förutsättningar för ett hållbart och hälsosamt resande. Planen innehåller en beskrivning av skolan, en kartläggning av dagens resvanor och eventuella hinder för att öka andelen hållbara resor samt konkreta och tidsatta förslag på åtgärder.

Varför en skolreseplan?

En skolreseplan kan tas fram av skiftande anledningar. Kanske är trafiksituationen vid skolan otrygg, hälsan hos eleverna har försämrats, kunskapen om alternativa färdmedel till bilen är begränsad eller så räcker parkeringsplatserna vid skolan helt enkelt inte till.

En skolreseplan kan hjälpa till att

- öka trafiksäkerheten vid skolan
- öka trafik kunskapen hos eleverna
- förbättra miljön
- skapa förutsättningar för bättre res- och rörelsevanor
- öka kunskapen om alternativa färdmedel och resandets påverkan på miljö och hälsa

En positiv sidoeffekt är att också föräldrarnas och personalens val av färd sätt förändras när barnen i högre utsträckning går, cyklar och åker kollektivt till och från skolan.

Genomförande av skolreseplan

Genomförandet av skolreseplanen bör ske enligt nedanstående beskrivning. Varför mallens rubriker är i en annan ordning än brukligt är för att underlätta för läsaren av skolreseplanen. Exempelvis har arbetsgruppen bättre kunskap om vad syftet bör vara efter genomförda resvaneundersökningar när man tydligt vet vilka problem som finns på skolan. Det bör däremot finnas med långt fram i det färdiga dokumentet, så att det blir tydligt för alla som läser dokumentet vad skolreseplanen egentligen arbetar mot och för.

-
1. Tillsätta arbetsgrupp
 2. Tidplan för projektet
 3. Nulägesbeskrivning av skolan
 4. Beskrivning av dagens resvanor
 5. Syfte och mål
 6. Åtgärdsförslag
 7. Revidering och uppföljning
-

Syfte

Här fyller arbetsgruppen själva i vad de vill uppnå med skolreseplanen. Syftet är nära relaterat upplevda problem. Exempelvis kan syftet vara att skapa en trygg trafikmiljö runt skolan, då den i dagsläget upplevs vara motsatsen.

Efter att arbetsgruppen genomfört nulägesbeskrivning av skolan och undersökt dagens resvanor kan skolreseplanens syfte och mål formuleras utifrån identifierade problem och brister. Dessa formuleras sent i arbetsprocessen men läggs först i själva dokumentet, så att det blir tydligt för alla vad syftet med skolreseplanen är.

Mål

Målen ska vara kopplade till syftet och får gärna vara mätbara. På så sätt underlättas uppföljningen och skolan kan få konkreta bevis på om målen nås eller inte. Exempelvis kan målet att öka andelen barn som går och cyklar till skolan, mätas kontinuerligt med hjälp av enkla resvaneundersökningar.

Exempel:

- Syfte: Skapa en trafiksäker och trygg miljö runt skolan.

Mål: Biltrafiken kring skolan minskar.
Mål: Hastigheterna kring skolan hålls.
- Syfte: Skapa möjligheter för och uppmuntra nya resvanor.

Mål: Andelen barn som går och cyklar eller åker kollektivt till skolan ökar.
Mål: Vägen till skolan känns trygg och upplevelserik.
Mål:
- Syfte: Öka kunskapen om alternativa färdmedel och resandets effekter på hälsa och miljö.

Mål: Integrera trafikkunskap i den vanliga undervisningen.
Mål: En temavecka om trafik och hälsa på skolan varje år.
Mål: Delta i skolutmaningen - gå och cykla till skolan.
Mål: Ordna bilfria veckor på våren och på hösten.

Egna syften och mål

Arbetsgrupp

Här skriver skolan in de personer som är med i skolreseplanens arbetsgrupp och deras kontaktuppgifter. Detta kapitel uppdateras vartefter arbetsgruppen förändras, men det är bra om tidigare arbetsgrupper står kvar som referens. På så sätt vet nya personer vart de kan vända sig om de har några frågor. Arbetsgruppen bör bestå av lärare, föräldrar, elever och representant från kommunen. Det är också bra om fastighetsansvarig för skolan är med.

Nedan finns en tabell med förslag på personer som kan vara delaktiga i arbetet. Denna tabell är självklart unik för varje projekt och ser olika ut – den tillsatta arbetsgruppen fyller på och ändrar så att den passar just den aktuella skolreseplanen.

Steg ett i att ta fram en skolreseplan är att tillsätta en arbetsgrupp med representanter från de berörda grupperna. Det är viktigt att ledningen² i skolan och kommunen står bakom arbetet för att få ett långsiktigt resultat. Lärare, elever, föräldrar, fastighetsansvarig och representanter från kommunen är exempel på parter som bör ingå i arbetsgruppen.

Vid behov kan även polisen, representanter för lokaltrafiken, NTF, andra organisationer och representanter för boende i skolans närområde vara med i arbetsgruppen. Om alla känner sig delaktiga i arbetet blir även ansvaret något mer gemensamt, vilket ökar chanserna till att föreslagna åtgärder blir genomförda. Det är därför viktigt att arbetsgruppen tillsammans arbetar fram skolreseplanen.

År 20XX	Namn	Telefon	E-post
Skolledning			
Lärare			
Förälder 1			
Förälder 2			
Förälder 3			
Elev 1			
Elev 2			
Kommun representant för Säkra skolvägar (om det finns en sådan)			
Trafikingenjör/Trafikplanerare			
Fastighetsansvarig			

² Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att ämnesövergripande kunskapsområden som miljö och trafik integreras i undervisningen i olika ämnen. När eleverna lämnar grundskolan ska de "känna till förutsättningarna för en god miljö och förstå grundläggande ekologiska sammanhang". De ska också ha "grundläggande kunskaper om förutsättningarna för en god hälsa samt ha förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan och miljön".

Tidsplan

Tidsplanen bestäms av arbetsgruppen gemensamt. De sju aktiviteter som finns på förslag nedan bör vara med, men arbetsgruppen kan självklart även fylla på med vad de anser vara viktiga milstolpar i arbetet för att genomföra skolresepplanen. Exempel på ytterligare aktiviteter kan vara att införa avlämningsplatser en bit från skolan och informera om detta. Ett annat exempel är att introducera vandrande skolbussar.

	Aktivitet																	
1	Tillsätta arbetsgrupp																	
2	Tidsplan för framtagning/ genomförande av Skolresepplan																	
3	Nulägesbeskrivning av skolan																	
4	Beskrivning av dagens resvanor																	
5	Syfte och mål																	
6	Åtgärdsförslag																	
7	Revidering och uppföljning																	

Exempel:

	Aktivitet	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj		
1	Tillsätta arbetsgrupp	■	■	■													
2	Tidsplan för framtagning/ genomförande av Skolresepplan				■	■											
3	Nulägesbeskrivning av skolan						■	■									
4	Beskrivning av dagens resvanor								■	■							
5	Syfte och mål										■						
6	Åtgärdsförslag											■	■				
7	Revidering och uppföljning													■	■		

Nulägesbeskrivning av skolan

Nedan finns exempel på vad som kan ingå i nulägesbeskrivningen av skolan. Arbetsgruppen avgör själv om listan bör kortas ner eller fyllas på. Det viktiga är att detta stycke ger en aktuell och tydlig bild över situationen vid just den specifika skolan.

- Skolans namn
 - Kommun
 - Var skolan ligger och typ av miljö runtomkring
 - Elevernas ålder
 - Antal elever
 - Antal personal
 - Var eleverna och personalen bor i förhållande till skolan
 - Hastighetsbegränsningar runt skolan
 - Allmän trafikmiljö runt skolan
 - Finns det bra gångvägar till skolan?
 - Finns det bra cykelvägar till skolan?
 - Finns det cykelparkering i anslutning till skolan? Vilken typ?
 - Antalet cykelparkeringar vid skolan i förhållande till antalet elever och personal?
 - Är det lätt att ta sig till skolan med kollektivtrafik? Buss eller tåg?
 - Finns hållplats för kollektivtrafik i anslutning till skolan?
 - Är gångpassagerna i anslutning till skolan trygga att passera?
 - Finns det bilparkering i anslutning till skolan? Hur många?
 - På vilket sätt tar sig eleverna till olika aktiviteter, som skolan ansvar för, vilka ligger utanför skolområdet?
 - Vilken typ av trafik passerar vid skolan?
 - När sker leveranser av mat och material till skolan?
 - När sker sophämtning, plogning och sandning?
 - Var sker avlämning/ avhämtning av barn?
 - Egna frågor
-

Beskrivning av dagens resvanor

För att undersöka hur elever och personal reser till och från skolan idag finns det ett par verktyg att välja mellan. Exempel är enkäter, resebarometern eller en enkel handuppräckning i klassrummet och personalrummet ifall det handlar om ett mindre antal elever och personal. Det är även viktigt att ta reda på om eleverna och personal skulle vilja resa på något annat sätt än de gör idag. Enkäten är mer användbar när ni vill ta reda på synpunkterna om skolvägen och göra enkel analys.

I bilaga 1 och 2 hittar du exempel på enkät och resebarometer att använda vid resvaneundersökningar.

Exempel på redovisning:

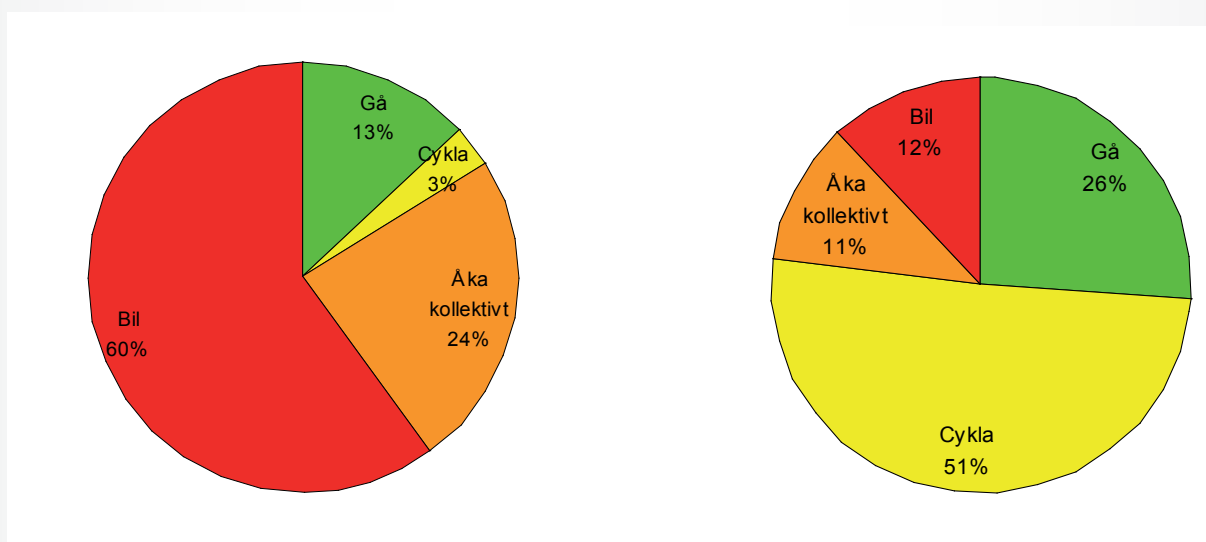

Diagram 1: Visar hur eleverna tar sig till skolan

Diagram 2: Visar hur eleverna önskar att ta sig till skolan

Åtgärdsförslag

Varje mål kan föras med antal åtgärder som syftar till att uppfylla det önskade målet. Åtgärderna bör vara både fysiska –, attityd- och beteendepåverkande för bästa resultat.

Enkelt uttryckt: gör något som syns och tala om att ni gjort det!

Oavsett val av åtgärder är det viktigt att dessa bestäms gemensamt och att varje åtgärd föras med en ansvarig person och ett datum för färdigställande. Vid kontinuerliga åtgärder så som resvaneundersökningar och beteendepåverkande aktiviteter skrivs endast nästa tillfälle för genomförande upp.

I bilaga 3 och 4 finns ett antal tips och inspirationsmaterial som ni kan ha användning för att uppfylla skolresepplanens mål.

Fysiska Åtgärder

Åtgärd	Delmoment	När	Ansvarig	Övrigt
Trafiksäkerhet	Hastighetsdämpande åtgärder Sammanhängande gång- och cykelbanor Se över gångpassagerna i närheten av skolan Cykelparkeringar Fotgängarområde runt skolan Prioritera skolvägar vid snöröjning Eventuell röjning av träd och buskar för att öka säkerheten Se till att belysningen på barnens skolväg är bra			
Vandrande skolbuss (se bilaga 3)	Sätta upp skyltar vid hållplatserna			

Fler tips finns på bilaga 3
Beteendepåverkande åtgärder

Åtgärd	Delmoment	När	Ansvarig	Övrigt
Information om alternativa färdmedel- gå, cykla, åka kollektivt, samåka (se bilaga 3)	Dialog med föräldrar och elever för att öka medvetenheten och acceptansen för alternativa resesätt Uppmuntra föräldrar att prova olika resalternativ			
Avlämningsplatser (se bilaga 3)	Dialog med elevrådet och föräldraförening Hitta lämpliga avlämningsplatser en bit ifrån skolan Informera om platserna, exempelvis genom promenad dit eller invigning Delat ut kartor med avlämningsplatser till alla			
Vandrande skolbuss Cyklande skolbuss	Informera om vandrande skolbuss med film och foldrar Dela klasslistor			
Åka kollektivt	Informera om tidtabeller, tåg, spåvagn och busstationer Köpa biljett på nätet eller med sms (kolla med lokal trafiken)			
Resvaneundersökningar (se bilagor 1&2)	Enkät/ Resebarometern			

	<p>Utbildning/information i att cykla säkert</p> <p>Information om hjälm- och reflexanvändning</p> <p>Ordna Bilfria dagar/veckor</p> <p>Inspirationskväll för alla i skolan med föredrag, filmvisning och aktiviteter</p> <p>Invigning av avlämningsplatser/ promenader till avlämningsplatser</p> <p>Använd inspirationsmaterial från bilaga</p>			
<p>Trafikkunskap integrerad i ordinarie undervisning (se bilaga 3)</p>	<p>Inspiration för pedagoger på webben www..se</p> <p>Använd inspirationsmaterial (se bilaga 4)</p>			
<p>Informera om arbetet med skolreseplanen för övriga på skolan</p>	<p>Genom flygblad /hemsidan/ på klassträffar och personalmöte</p> <p>Under en temavecka med trafik och hälsa</p> <p>Engagera eleverna i årskurs 5 -6 att informera de yngre barnen.</p>			
<p>Informera om arbetet med skolreseplanen för föräldrar</p>	<p>Informera om arbetet med skolreseplanen för föräldrar Genom flygblad/hemsida/ via veckobrev/ vid föräldramöten /vid lämning och hämtning på skolan.</p> <p>Engagera eleverna i årskurs 5 -6 att informera föräldrar vid föräldramöten.</p>			
<p>Informera om arbetet med skolreseplanen för politiker och övriga tjänstemän på kommunen</p>	<p>Genom nyhetsbrev/ på nämndmöten/via kommunens webbsida</p>			

Revidering och uppföljning

En skolresepplan måste vara ett levande dokument för att fungera. Alltefter-som åtgärder uppfylls kan skolan revidera dem och sätt upp nya mål. Det är en klar fördel om en eller ett par personer från föräldraföreningen och personalen utses till ansvariga för skolresepplanen så att den inte blir ännu ett oanvänt dokument.

När personalen byts ut och det kommer nya elever till skolan kommer skolresepplanen att behöva uppdateras, exempelvis ser med största sannolikhet resvanorna hos de nya grupperna annorlunda ut än för tidigare grupper. Resvaneundersökningar bör därför genomföras kontinuerligt, i takt med att grupperna förändras. För att förhindra att skolresepplanen blir ett dokument som ingen bryr sig om föreslås arbetsgruppen att träffas 2-4 gånger per termin för att diskutera dokumentet och gå igenom vilka uppdateringar som kan behövas. Ni kan också föreslå att föräldraföreningen/föräldrarådet ta denna uppgift och tar upp skolresepplanen på sina möten 1-2 ggr per.

Ett bra tillfälle att informera nya elever och föräldrar om att det finns en skolresepplan och om vad denna innebär, är höstterminens första föräldramöte. Det kan även vara ett tillfälle för nya föräldrar att anmäla intresse att delta i arbetsgruppen för skolresepplanen.

Nedan finns exempel på punkter som kan ingå i detta kapitel.

1. Forum för revidering och uppföljning
 - a. Hur ofta ska arbetsgruppen träffas för att diskutera åtgärdsprogrammet?
 - b. Hur ofta ska skolresepplanens mål följas upp?

 2. Allmän uppföljning
 - a. Hur många på skolan vet om att det finns en skolresepplan?
 - b. Vet alla vad skolresepplanen innebär och syftar till?

 3. Måluppfyllelse
 - a. Är målen satta så att de går att mäta?
 - b. Har målen följts upp?
 - c. Om skolresepplanen pågått under flera år: följs målen upp kontinuerligt?
 - d. Behöver målen justeras?
 - e. Vad har gjort att skolresepplanen nått målen?
 - f. Vilka hinder har gjort att vi inte är framme vid målen? Hur kan dessa åtgärdas?

 4. Återkoppling
 - a. Har skolresepplanens resultat presenterats för
 - b. Elever och personal?
 - c. Föräldrar?
 - d. Politiker och tjänstemän på kommunen?
 - e. På kommunens webbsida?
 - f. Lokaltidningen?
-

Länkar & Kontakt

Andra Länkar

www.lund.se/Gator--trafik/Resor-och-trafik/Fotgangare/Vandrande-skolbuss/

www.malmo.se/vanligvag<<http://www.malmo.se/vanligvag>>

<http://eskilstuna.se/upload/192746/Gå%20och%20cykla%20till%20skolan%20light.pdf>

www.stockholm.se/barntrafiken

www.oru.se/NCFF/

www.fiss.se

www.trafikverket.se

Kontaktpersoner:

Fariba Daryani, Trafikkontoret, Stockholms stad,
e-post: fariba.daryani@stockholm.se

Jessica Elmgren, Huddinge kommun,
e-post: jessica.elmgren@huddinge.se

EUROPEAN REGIONAL
DEVELOPMENT FUND

pimmstransfer

